

Rekonstrukcja Rady Ministrów

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Sławomir Patyra, *Wotum nieufności wobec ministra jako instrument realizowania funkcji kontrolnej Sejmu*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2014, t. XXXI.
- Źródło: *Joanna Mucha oddała się do dyspozycji premiera*, 23.10.2012 r., dostępny w internecie: wiadomosci.dziennik.pl [dostęp 5.11.2019 r.].

- Źródło: Ryszard Balicki, *Konstytucyjne uwarunkowania stabilności Rady Ministrów*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2018, t. LXXX, z.1.
- Źródło: js/naw, *Rekonstrukcja rządu premiera Morawieckiego. Prezydent powołał nowych ministrów*, dostępny w internecie: tvn24.pl.
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 19.05.2020 r.].

Sala posiedzeń Rady Ministrów
Źródło: Kanclerz99, licencja: CC BY-SA 4.0.

((js/now

Rekonstrukcja rządu premiera Morawieckiego. Prezydent powołał nowych ministrów

Prezydent Andrzej Duda dokonał we wtorek zmian w składzie Rady Ministrów. Uroczystość odbyła się w Pałacu Prezydenckim.

Rekonstrukcja rządu była konieczna, ponieważ kilkoro z ministrów zostało wybranych do Parlamentu Europejskiego.

Źródło: js/now, *Rekonstrukcja rządu premiera Morawieckiego. Prezydent powołał nowych ministrów*, dostępny w internecie: tvn24.pl.

Konstytucja RP szczegółowo określa procedurę wyboru i odwołania Rady Ministrów jako organu kolegialnego. Jednocześnie ustawa zasadnicza dopuszcza możliwość dokonywania zmian w składzie rządu. Czym różnią się te dwie procedury? W jakich okolicznościach się je przeprowadza? Na czym polega rekonstrukcja Rady Ministrów? Kto ją przeprowadza?

Twoje cele

- Wyjaśnisz, czym jest rekonstrukcja Rady Ministrów.

- Scharakteryzujesz przyczyny przeprowadzania rekonstrukcji Rady Ministrów.
- Przeanalizujesz procedurę dokonywania zmian w składzie Rady Ministrów.

Rekonstrukcja, czyli zmiana

Zgodnie z artykułem 161 Konstytucji RP Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, dokonuje zmian w składzie Rady Ministrów.

Dokonana w tym trybie zmiana w składzie rządu nosi nazwę **rekonstrukcji** Rady Ministrów. Co ważne, należy odróżnić to pojęcie od sytuacji powołania całkowicie nowej Rady Ministrów, np. po wyborach parlamentarnych lub wskutek **dymisji** poprzedniego rządu. Gdy zmienia się Prezes Rady Ministrów lub cały jej skład, nie mówimy o rekonstrukcji starej Rady Ministrów, a o powstaniu nowej.

Rekonstrukcja Rady Ministrów może okazać się konieczna wskutek decyzji jednego ministra. Może on zrezygnować ze stanowiska, np. z powodów osobistych, lub „oddać się do dyspozycji premiera”, kiedy dopuści się poważnych błędów w swojej pracy. Wówczas ostateczna decyzja o udzieleniu ministrowi dymisji należy do premiera. Śmierć ministra także powoduje konieczność obsadzenia zwolnionego przez niego urzędu.

Uroczystość mianowania nowych ministrów w rządzie Mateusza Morawieckiego. Rekonstrukcja rządu związana była m.in. z wyborami do Parlamentu Europejskiego, w których kilkoro ministrów uzyskało mandaty europosłów, 04.06.2019.

Źródło: Mateusz Kostrzewa / KPRM, domena publiczna.

Premier może również sam zdecydować, że nie jest zadowolony z pracy jednego lub kilku swoich ministrów i zwrócić się z wnioskiem do Prezydenta RP o ich zmianę. Prezydent

odwołuje wówczas i powołuje wskazanych przez szefa rządu ministrów.

Wotum nieufności

Na mocy artykułu 159 Konstytucji RP sejm może wyrazić wobec ministra **wotum nieufności**. Jest to przejawem kontrolnej funkcji sejmowej, który w ten sposób egzekwuje **odpowiedzialność polityczną** wobec ministra. Wniosek o wyrażenie wotum nieufności musi zgłosić co najmniej 69 posłów. Jeśli taki wniosek uzyska większość bezwzględną, Prezydent RP zmuszony jest odwołać ministra. W historii III RP wielokrotnie opozycja podejmowała próby uchwalenia wotum nieufności wobec różnych ministrów. Jak dotąd, bezskutecznie.

Wyrok Trybunału Stanu

Ostatnią możliwością zaistnienia konieczności usunięcia ze składu rządu jednego z ministrów może być utrata przez niego urzędu orzeczonego przez Trybunał Stanu na skutek egzekwowania **odpowiedzialności konstytucyjnej**. Taka sytuacja również nie zaistniała jeszcze w III RP.

Po odwołaniu niektórych ministrów, bez względu na okoliczności, w jakich to nastąpiło, Prezes Rady Ministrów wskazuje osoby, które zajmą ich miejsce, zwracając się ze stosownym wnioskiem w tej sprawie do Prezydenta RP. Prezydent powołuje nowych członków rządu najczęściej podczas specjalnej uroczystości, w trakcie której nowi ministrowie zostają również zaprzysiężeni wobec głowy państwa.

Słownik

dymisja

zwolnienie lub rezygnacja z zajmowanego stanowiska lub urzędu

kolegialność

metoda tworzenia i działania niektórych organów administracji publicznej polegająca na zakładaniu wieloosobowych organów decyzyjnych podejmujących wspólną decyzję (najczęściej większością głosów)

odpowiedzialność konstytucyjna

ustanowione przez konstytucję konsekwencje, które można zastosować wobec osób zajmujących wysokie stanowiska w państwie, jeśli te osoby podczas wykonywania swoich funkcji naruszyły konstytucję lub inne ustawy

odpowiedzialność polityczna

negatywna ocena polityki rządu lub działalności jego członków powodująca odwołanie ze stanowisk przez sejm

wotum nieufności

instrument egzekwowania politycznej odpowiedzialności; podjęta w specjalnym głosowaniu uchwała sejmu wyrażająca brak zaufania do działalności ministra albo rządu, prowadząca do ich dymisji

Mapa myśli

Polecenie 1

Zapoznaj się z mapą myśli dotyczącą rekonstrukcji Rady Ministrów. Zastanów się, czy podczas twojego życia dokonywano rekonstrukcji rządu. Przygotuj na ten temat krótką notatkę lub uzupełnij mapę myśli.

- Rekonstrukcja Rady Ministrów (RM)

- Definicja

- Czym jest rekonstrukcja Rady Ministrów?

- Rekonstrukcja RM to dokonywanie zmian w składzie rządu – odwołanie wybranych ministrów i zastąpienie ich innymi osobami.

- Okoliczności

- Kiedy przeprowadza się rekonstrukcję Rady Ministrów?

- Rezygnacja (lub śmierć) ministra.
-
- Decyzja premiera o odwołaniu ministra.
- Uchwalenie przez sejm wotum nieufności wobec ministra.
- Utrata zajmowanego stanowiska w wyniku orzeczenia Trybunału Stanu.

- Procedura

- W jaki sposób zmieniany jest skład rządu?

-
- Zaistnienie jednej z okoliczności rekonstrukcji Rady Ministrów.
 - Premier składa do Prezydenta RP wnioski o zmiany w składzie RM, wskazując ministrów, którzy mają być odwołani, i osoby, które ich zastąpią.
 - Prezydent RP odwołuje ministrów i powołuje ich następców.
 - Ministrowie składają przewidzianą w Konstytucji RP przysięgę.

-

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Scharakteryzuj okoliczności, w których dokonano rekonstrukcji Rady Ministrów za twojego życia.

Ćwiczenie 2

Przygotuj krzyżówkę sprawdzającą wiedzę z tematu lekcji. Pytania do krzyżówki powinny być związane ze składem Rady Ministrów, jej powoływaniem i funkcjonowaniem. Hasłem niech będzie „wotum”.

Pytania : 5

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj zadanie.

((Ryszard Balicki

Konstytucyjne uwarunkowania stabilności Rady Ministrów

Dla zapewnienia stabilnego funkcjonowania Rady Ministrów należy zrezygnować z selektywnego wotum nieufności kierowanego przeciwko wybranemu ministrowi. Instytucja ta jest bowiem spreczna z koncepcją wzmocnienia Rady Ministrów jako zintegrowanego ciała pracującego pod przewodnictwem Prezesa Rady Ministrów i ponoszącego solidarną odpowiedzialność w procedurze konstruktywnego wotum nieufności.

Praktyka ostatnich kadencji Sejmu wykazuje także, że składane wnioski o udzielenie dymisji ministrowi mają jedynie charakter demonstracji politycznych aktualnej mniejszości sejmowej, nie są zaś efektem merytorycznej oceny pracy danego ministra. Tym bardziej negatywnie należy ocenić zgłoszenie indywidualnych wniosków o odwołanie wszystkich (lub prawie wszystkich) ministrów. Postępowanie takie w sposób oczywisty jest działaniem przeciwko ratio legis tej instytucji. Co więcej – oznaczałoby, że wnioskodawcy negatywnie oceniają cały rząd, ale jednocześnie wyrażają swoje zaufanie wobec premiera.

Źródło: Ryszard Balicki, *Konstytucyjne uwarunkowania stabilności Rady Ministrów*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2018, t. LXXX, z.1.

Na podstawie tekstu źródłowego zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
--------------	--------	-------

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
W odróżnieniu od wotum nieufności wobec Prezesa Rady Ministrów wotum nieufności wobec ministra nie wymaga wskazania kolejnego kandydata na to stanowisko.	☐	☐
Prof. Balicki postuluje rezygnację z możliwości uchwalenia przez sejm indywidualnego wotum nieufności wobec ministra, ponieważ jego zdaniem destabilizuje to funkcjonowanie rządu.	☐	☐
Zdaniem prof. Balickiego praktyka sejmowa III RP pokazuje, że instytucja wniosku o wotum nieufności wobec ministra stosowana jest najczęściej ze względu na niezadowalający sposób pełnienia przez niego swoich obowiązków.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

1. Prezydent RP może samodzielnie dokonywać zmian w składzie rządu.

prawda / fałsz

2. Mianem rekonstrukcji rządu określa się sytuację zmiany rządu dokonywanej wskutek ukonstytuowania się nowego sejmu.

prawda / fałsz

3. Utrata przez ministra zajmowanego stanowiska może być rezultatem egzekwowania odpowiedzialności konstytucyjnej przez Trybunał Stanu.

prawda / fałsz

Przeczytaj poniższą informację i wykonaj zadanie.

“ **Joanna Mucha oddała się do dyspozycji premiera** ”

Minister sportu Joanna Mucha podała się do dymisji – poinformowały „Wydarzenia” Polsatu. Informację tę sprecyzował na Twitterze rzecznik rządu, który ogłosił, że minister Mucha oddała się do dyspozycji premiera.

Źródło: *Joanna Mucha oddała się do dyspozycji premiera*, 23.10.2012 r., dostępny w internecie: wiadomosci.dziennik.pl [dostęp 5.11.2019 r.].

Wyjaśnij, na czym polegała nieścisłość informacji, jaką podały w sprawie minister Muchy „Wydarzenia” Polsatu.

Tekst źródłowy do ćwiczeń 4–5.

“ **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997** ”

Art. 158

1. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imiennie kandydata na Prezesa Rady Ministrów. Jeżeli uchwała została przyjęta przez Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej przyjmuje dymisję Rady Ministrów i powołuje wybranego przez Sejm nowego Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę.

2. Wniosek o podjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, może być poddany pod głosowanie nie wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia jego zgłoszenia. Powtórny wniosek może być zgłoszony nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia poprzedniego wniosku. Powtórny wniosek może być zgłoszony przed upływem 3 miesięcy, jeżeli wystąpi z nim co najmniej 115 posłów.

Art. 159

1. Sejm może wyrazić ministrowi wotum nieufności. Wniosek o wyrażenie wotum nieufności może być zgłoszony przez co najmniej 69 posłów. Przepis art. 158 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Źródło: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 19.05.2020 r.].

Ćwiczenie 4

Wskaż dwa podobieństwa łączące wotum nieufności wobec Prezesa Rady Ministrów i jednego z ministrów.

Ćwiczenie 5

Wskaż dwie różnice pomiędzy wotum nieufności wobec Prezesa Rady Ministrów i jednego z ministrów.

Tekst źródłowy do ćwiczeń 6 i 7.

((Sławomir Patyra

Wotum nieufności wobec ministra jako instrument realizowania funkcji kontrolnej Sejmu

Z prakseologicznego punktu widzenia postrzeganie indywidualnego wotum nieufności jako środka z istoty zastrzeżonego do stosowania przez opozycję determinuje przede wszystkim fakt, iż ministrowie

ponoszą również polityczną odpowiedzialność przed Prezesem Rady Ministrów. Jej egzekwowanie przez szefa rządu – z formalnym udziałem głowy państwa – stanowi właściwy modus operandi zarówno wówczas, gdy decyzja o odwołaniu konkretnego ministra podyktowana jest krytyczną oceną jego działalności ze strony samego premiera, jak i wtedy, gdy stanowi ona efekt uzgodnień koalicyjnych podjętych z udziałem popierających rząd klubów parlamentarnych, a nawet z ich inspiracji.

Źródło: Sławomir Patyra, *Wotum nieufności wobec ministra jako instrument realizowania funkcji kontrolnej Sejmu*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2014, t. XXXI.

Ćwiczenie 6

Wyjaśnij, dlaczego zdaniem autora indywidualne wotum nieufności postrzegane jest jako środek z istoty zastrzeżony do stosowania przez opozycję.

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij, co oznacza, że Prezydent RP ma jedynie „formalny udział” w procedurze rekonstrukcji rządu.

Przeanalizuj przepisy dotyczące uchwalania wotum nieufności wobec ministra i obejrzyj relację sejmową z głosowania wotum nieufności wobec ministra Mariusza Kamińskiego. Następnie wykonaj zadanie.

“ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997

Art. 159

1. Sejm może wyrazić ministrowi wotum nieufności. Wniosek o wyrażenie wotum nieufności może być zgłoszony przez co najmniej 69 posłów. Przepis art. 158 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
2. Prezydent Rzeczypospolitej odwołuje ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności większością głosów ustawowej liczby posłów.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 19.05.2020 r.].

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DruYn9iwl>

Fragment piątego posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniach 12 i 13 lutego 2020 r.

Źródło: sejm.gov.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału

Oceń, czy wotum nieufności wobec ministra zostało uchwalone. Odpowiedź uzasadnij.

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabięga

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Rekonstrukcja Rady Ministrów

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

6) przedstawia kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; wyjaśnia rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej).

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie rekonstrukcji Rady Ministrów;
- charakteryzuje przyczyny przeprowadzania rekonstrukcji Rady Ministrów;
- analizuje procedurę dokonywania zmian w składzie Rady Ministrów.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów (ustna i pisemna);
- symulacja;
- analiza materiałów źródłowych;
- rozwiązywanie ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

2. Wybrane osoby przypominają:

- Jak i w jakich okolicznościach wyłaniana jest Rada Ministrów?
- Jak i w jakich okolicznościach może dojść do odwołania Rady Ministrów przed upływem kadencji sejmu?

Nauczyciel podkreśla, że omawiana podczas zajęć procedura rekonstrukcji Rady Ministrów dotyczy innych niż przypominane sytuacji.

3. Uczniowie zapoznają się z krótkim fragmentem artykułu zawartym we wprowadzeniu. Każdy zapisuje na kartce swoją propozycję definicji rekonstrukcji Rady Ministrów. Następnie uczniowie przekazują kartkę ze swoją propozycją innej osobie, której zadaniem jest naniesienie ewentualnych poprawek lub uzupełnienie definicji. Czynność tę powtarzamy kilkakrotnie, a potem kartki wracają do autorów oryginalnych definicji. Uczniowie dopracowują definicje, uwzględniając uwagi innych, następnie wybrane osoby odczytują swoje propozycje, a nauczyciel weryfikuje ich poprawność.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie pracują w grupach kilkuosobowych. Każda osoba zapisuje na kartce przykład okoliczności, w których mogłoby dojść do rekonstrukcji Rady Ministrów, i przekazuje ją innemu uczniowi w grupie. Ten ocenia (stawiając przy propozycji znak + lub -), czy jego zdaniem w takich okolicznościach doszłoby do rekonstrukcji RM, oraz dopisuje swoją

propozycję. Uczniowie przekazują sobie kartki do momentu, aż każda kartka trafi do każdego członka grupy i wróci z powrotem do autora pierwszej propozycji. Następnie grupa dyskutuje na temat ostatecznej listy przykładów, którą potem prezentuje na forum klasy.

2. Nauczyciel wyświetla na tablicy mapę myśli, podsumowując treść definicji i przykłady okoliczności, w których dochodzi do rekonstrukcji Rady Ministrów. Przedstawia uczniom procedurę.

3. Uczniowie odliczają do czterech. Osoby z odpowiednimi numerami odgrywają role:

1. Prezydenta RP.
2. Prezesa Rady Ministrów.
3. Ustępującego ministra (uczeń wybiera sobie ministerstwo, którym kierował, oraz powód ustąpienia).
4. Osoby obejmującej opuszczone stanowisko ministerialne.

Uczniowie w grupach odgrywają scenkę rekonstrukcji Rady Ministrów obejmującą wszystkie konieczne elementy.

4. Uczniowie rozwiązują ćwiczenia interaktywne 3–8. Wybrane osoby przedstawiają swoje rozwiązania, pozostali oceniają ich poprawność.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie samodzielnie rozwiązują i sprawdzają ćwiczenia interaktywne 1 i 2.

2. Dyskusja: „Czy wotum nieufności wobec ministra powinno mieć charakter konstruktywny, podobnie jak w przypadku wotum nieufności wobec premiera?”. Chętne/wybrane osoby przedstawiają podsumowanie.

Praca domowa:

Poszukaj informacji na temat rekonstrukcji Rady Ministrów, do których doszło w ostatniej dekadzie. Wybierz trzy sytuacje i wyjaśnij, jakie były okoliczności i powody, dla których doszło do zmiany na stanowisku, a także jaką formę przyjęła rekonstrukcja (rezygnacja ministra, dymisja wskutek decyzji premiera, wotum nieufności wobec ministra, orzeczenie Trybunału Stanu).

Materiały pomocnicze:

Ryszard Balicki, *Konstytucyjne uwarunkowania stabilności Rady Ministrów*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, Rok LXXX, z. 1, 2018.

Konstytucja RP z 1997 r.

Sławomir Patyra, *Wotum nieufności wobec ministra jako instrument realizowania funkcji kontrolnej Sejmu*, „Gdańskie Studia Prawnicze”, t. XXXI, 2014.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wykorzystać mapę myśli w ramach przygotowania do lekcji powtórkowej.